

שליחות לדבר עבירה

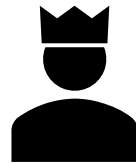
- Players
 - שליח
 - משלח
 - תורה?
- Relation to שליחות as an institution- how does it work with the internal mechanics
- What do we mean by אין שליח לדבר עבירה?
 - No שליחות at all (and the sale/kinyan/etc doesn't happen)?
 - The עונש doesn't transfer (but the shlichus for the sale/kinyan/etc works)

תלמוד בבלי מסכת קידושין דף מב עמוד ב

והא דתנן: השולח את הבעירה ביד חרש שוטה וקטן - פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים, שילח ביד פיקח - פיקח חייב; ואמאי? נימא: שלוחו של אדם כמותו! שאני התם, דאין שליח לדבר עבירה, דאמרינן: דברי הרב ודברי תלמיד - דברי מי שומעים?

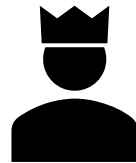
תלמוד בבלי מסכת קידושין דף מב עמוד ב

והא דתנן: השולח את הבעירה ביד חרש שוטה וקטן - פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים, שילח ביד פיקח - פיקח חייב; ואמאי? נימא: שלוחו של אדם כמותו! שאני התם, דאין שליח לדבר עבירה, דאמרינן: דברי הרב ודברי תלמיד - דברי מי שומעים?

תלמוד בבלי מסכת קידושין דף מב עמוד ב

והא דתנן: השולח את הבעירה ביד חרש שוטה וקטן - פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים, שילח ביד פיקח - פיקח חייב; ואמאי? נימא: שלוחו של אדם כמותו! שאני התם, דאין שליח לדבר עבירה, דאמרינן: דברי הרב ודברי תלמיד - דברי מי שומעים?

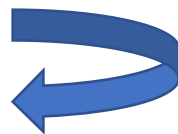
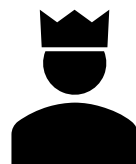

- Who's saying this? /
Who is it directed at?

סמ"ע סימן קפב ס"ק ב

ב] חוץ מלדבר עבירה. דדברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין [קדושין מ"ב ע"ב], ויכול המשלח לומר סברתי שלא ישמע לי לעשותו, לכך אין המשלח חייב. אבל אם אין השליח בר חיובא, לא שייך האי טעמא:

סמ"ע סימן קפב ס"ק ב
ב] חוץ מלדבר עבירה. דדברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין [קדושין מ"ב ע"ב], ויכול
המשלח לומר סברתי שלא ישמע לי לעשותו, לכך אין המשלח חייב. אבל אם אין השליח בר
חיובא, לא שייך האי טעמא:

- Who's saying this? /
Who is it directed at?

שיטה מקובצת מסכת בבא מציעא דף י עמוד ב - תוספות שאנץ

היכא אמרינן אין שליח לדבר עבירה היכא דשליח בר חיובא הוא.... ודבר תימה הוא בסברא זו
דבשביל שהשליח בר חיובא הוא כגון כהן שאמר לכהן לקדש לו אשה גרושה מיפטר משלח ואם
היה השליח ישראל היה המשלח חייב דמאי נפקא לן מינה אם הוא ישראל או כהן. **ויש לומר דכהן
הוא מוזהר על גרושה ראוי ליזהר יותר מישראל וכשהשליח כהן סבר המשלח שלא ישמע לו
השליח לקדש כדאמר בקידושין דברי הרב וכו' ומיהו גם כשהשליח ישראל נמי הוה לן למימר דאין
עושה שליח לקדש מטעם זה שייך בו דברי הרב דאיהו נמי עבר משום ולפני עור וגו' אלא לא קאי
ההוא טעמא בקידושין במסקנא דהתם לא צריכא כלל.**

רש"י מסכת קידושין דף מב עמוד ב
נימא שלוחו של אדם כמותו - יתחייב שולחו ולא השליח.
אין שליח - חשוב שליח לדבר עבירה שיתחייב שולחו אלא הרי הוא כעושה מאיליו.

רש"י מסכת קידושין דף מב עמוד ב
נימא שלוחו של אדם כמותו - **יתחייב** שולחו ולא השליח.
אין שליח - חשוב שליח לדבר עבירה שיתחייב שולחו אלא הרי הוא כעושה מאיליו.

- אינו שליח כדי שיתחייב המשלח: למרות שיש פה שליחות, אינו יכול להעביר החיוב עונשים למשלח.
- כעושה מאיליו, ואין שליחות רלבנטי

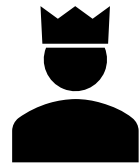
יד רמ"ה מסכת סנהדרין דף כט עמוד א

ואמרינן תו מנין שאין טוענין למסית מנחש שהסית את האשה למרוד במקום ולעבור על דבריו וחייבו הקדוש ברוך הוא על כך ואף על פי שהיה לו לומר דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין וכי מפני דברי היה להן להניח דברי המקום וכיון שלא טען לעצמו לא טען לו הקדוש ברוך הוא ואם תשאל טעמא דלא טעין הכי הא טעין הכי טענתיה טענתא והרי מסית דקרא אף על גב דלא ציית ליה ניסת ולא נעבדה עבירה על פיו חייב כדתנן (לקמן ס"ז א) אמר לשנים והן עדיו מביאין אותו לב"ד וסוקלין אותו וכל שכן היכא דציית ליה דלא מצי טעין דברי הרב ודברי תלמיד דברי מי שומעין שאני מסית דע"ג דחמיר ורחמנא אמר לא תחמול ולא תכסה עליו כי קאמרינן הכא במסית דעלמא דומיא דנחש דמיירינן ביה ושמעינן מינה דמסית דכל התורה כולה לבד מע"ג לא מיפטר אלא היכא דטעין אבל אי לא טעין לא טענינן ליה וש"מ דהא דקי"ל בעלמא דאין שליח לדבר עבירה דוקא היכא דטעין משלח דברי הרב ודברי תלמיד דברי מי שומעין אבל היכא דלא טעין מיחייב:

יד רמ"ה מסכת סנהדרין דף כט עמוד א

ואמרינן תו מנין שאין טוענין למסית מנחש שהסית את האשה למרוד במקום ולעבור על דבריו וחייבו הקדוש ברוך הוא על כך ואף על פי שהיה לו לומר דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין וכי מפני דברי היה להן להניח דברי המקום וכיון שלא טען לעצמו לא טען לו הקדוש ברוך הוא ואם תשאל טעמא דלא טעין הכי הא טעין הכי טענתיה טענתא והרי מסית דקרא אף על גב דלא ציית ליה ניסת ולא נעבדה עבירה על פיו חייב כדתנן (לקמן ס"ז א) אמר לשנים והן עדיו מביאין אותו לב"ד וסוקלין אותו וכל שכן היכא דציית ליה דלא מצי טעין דברי הרב ודברי תלמיד דברי מי שומעין שאני מסית דע"ג דחמיר ורחמנא אמר לא תחמול ולא תכסה עליו כי קאמרינן הכא במסית דעלמא דומיא דנחש דמיירינן ביה ושמעינן מינה דמסית דכל התורה כולה לבד מע"ג לא מיפטר אלא היכא דטעין אבל אי לא טעין לא טענינן ליה וש"מ דהא דקי"ל בעלמא דאין שליח לדבר עבירה דוקא היכא דטעין משלח דברי הרב ודברי תלמיד דברי מי שומעין אבל היכא דלא

טעין מיחייב:

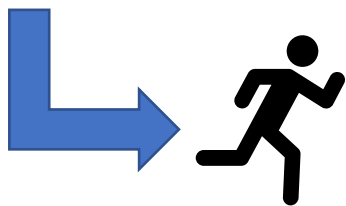
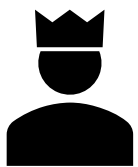
- Who's saying this? /
Who is it directed at?

שליחות לדבר עבירה במקום שאין "דברי הרב"

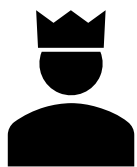
תוספות מסכת קידושין דף מב עמוד ב

אמאי מעל נימא אין שליח לדבר עבירה - תימה הא ע"כ מיירי בשוגג דאי במזיד ליכא מעילה דאין מעילה במזיד {דין פנימי במעילה שאין מעילה במזיד, ואינו חייב חומש} א"כ יש שליח לדבר עבירה דלא שייך למימר דברי הרב ודברי תלמיד דברי מי שומעים כיון שהוא שוגג דהכי נמי משמע בפ' מרובה (ב"ק דף ע"ט.) דקאמר הרי שגנב טלה מן העדר ואמר לכהן טול טלה זה שהוא שלי או נתנו לכהן לבכורות בנו והראה לו בטלה של חבירו ומסיק דמיד שהוציאו הכהן מרשות בעלים נתחייב הגנב במשיכת הכהן והקשה ר"י התם אמאי חייב הגנב נימא אין שליח לדבר עבירה ותירץ כיון שאין הכהן יודע שהוא בא מגניבה לא שייך למימר דברי מי שומעין ואומר ר"י דהכא מיירי אפי' דנזכר השליח קאמר דמעל בעל הבית והשתא פריך אמאי מעל נימא אין שליח לדבר עבירה דדברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין ואף על גב דנזכר השליח מעל בעל הבית כדמוכח במעילה (דף כ"א.) דתני נזכר בעל הבית ולא נזכר שליח השליח מעל נזכרו שניהם חנוני מעל והטעם לפי דמעילה אינו אלא בשוגג כדפרישית לפיכך מעל אותו שלא נזכר ואותו שנזכר מזיד הוא מ"מ דוקא אם נזכרו שניהם הא אם נזכר השליח לבד בעל הבית מעל.

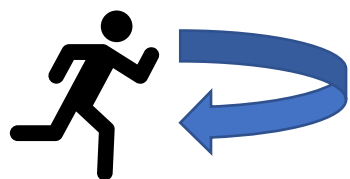

חידושי הריטב"א מסכת קידושין דף מב עמוד ב

שאני התם דאין שליח לדבר עבירה דאמרינן דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין. **פירוש טעמא קאמרינן שהוא כן על הרוב, מיהו דינא דאורייתא הוא כדלקמן ואפילו היכא דליתיה להאי טעמא כגון שהוא שוגג וכיוצא בזה, וכדאמרינן בבבא מציעא ... והיינו דאקשינן אהא דתניא שליח שעשה שליחותו בעל הבית מעל ואמאי נימא אין שליח לדבר עבירה, והא התם דהוי שליח שוגג ואפילו הכי פרכינן דנימא אין שליח לדבר עבירה ואף על גב דלא שייך למימר דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין... ותדע דאפילו בשוגג שייך האי טעמא דאנן אמרינן אילו ידע האי שליח דהקדש הוא לא הוה ליה שליח כי דברי הרב שומעים והוה ליה שליח בטעות ובטל שליחותו וחשוב כעושה מעצמו בשוגג, כנ"ל.**

- Who's saying this? /
Who is it directed at?

שליחות לדבר עביה
במקום שאין דברי הרב

אין שליחות לדבר
עבירה מבוססת רק על
"דברי הרב"- ואם אינו
שייך- יש לשיחות

תוס- יש לשיחות לדבר
עבירה אם אין "דברי
הרב"- כמו שהשליח
שוגג

אין שליחות לדבר
עבירה מבוססת רק על
"דברי הרב"- אבל
לעולם שייך

ריטב"א 2- "אילו ידע
האי שליח דהקדש הוא
לא הוה ליה שליח כי
דברי הרב שומעים
והוה ליה שליח בטעות"

לא תלוי על "דברי
הרב" אלא יש דין
דאורייתא שאין שליחות
לדבר עבירה

ריטב"א 1

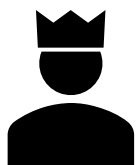
גר"ח

חידושי הגר"ח קידושין דף מב עמוד ב - בענין אין שליח לדבר עבירה

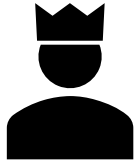
בתוס' ב"מ דף י ע"ב ד"ה דאמר הביאו פלוגתא אי במקום שאין שליח לדבר עבירה השליחות בטלה או דהמעשה קיים רק דעונשין את השליח עיין שם, ויש להביא ראיה לשיטות **דהמעשה קיים ורק דהוי דין בעונש** מהא דאיתא במעילה כא ע"א לגבי מעילה אם שלח ביד חש"ו אם עשו שליחותו בעה"ב מעל, ובגמ' פריך והא לא בני שליחותא ניהו, אמר ר"א עשאום כמעטן של זיתים או כמעשה קוף וחייב עיין שם, וחזינן דבמעילה מהני אף ע"י הני דלאו בני שליחותא ניהו דלא בעינן לדיני שליחות, וצ"ע דמאי קאמר הגמ' דהוי מעילה וטביחה ומכירה שני כתובים הבאים כאחד דיש שליח לדבר עבירה הא במעילה ל"ה מדין שליחות, וחזינן מהכא דיסוד הדין של אין שליח לדבר עבירה הוא כדאיתא בב"ק דף עא ע"א וכי זה **חוטא וזה מתחייב, דאי אפשר לענוש אדם על מעשהו של חבירו**, וע"כ במעילה לא איכפת לן דל"ה מדין שליחות דסוף סוף עונשים אותו על מעשה חבירו, ומוכח כשיטות שאין שליח לדבר עבירה הוי פטור בעונש ולא בעצם הדין שליחות, דהא במעילה בכלל ל"ה מדין שליחות. ובזה א"ש החילוקים של הגמ' בב"מ דף י ע"ב דדוקא בבר חיובא לחד לישנא ואי בעי עביד לחד לישנא אשלד"ע, דהוי סברא בעונש שאין לחייב המשלח כשהשליח בר חיובא והוא קודם להמשלח.

גר"ח

הגר"ח זצ"ל אמר, דכל דינא של אין שליח לדבר עבירה אינו דין והלכה מיוחדת בהלכות שליחות בדינא של שלוחו של אדם כמותו, דלדבר עבירה לא נאמרה כל הלכתא דשליחות, **אלא דעיקר הדין של אין שליח לדבר עבירה נאמר במעשה עבירה וחיובה, דאין מעשה עבירה והאיסור של אחד חל ומצטרף לגבי השני, והוא הלכה מסויימת בדיני עבירת איסורין, דאין אחד עובר וחיוב ע"י השני.** והביא רא' לדבריו מהסוגיא דקידושין דף מ"ב דהגמ' מקשה על המשנה דמעילה (דף כ') עשה שליחותו בעה"ב מעל וכו' אמאי נימא אין שליח לדבר עבירה, ולכאורה קושית הגמ' צ"ע, הא חיוב מעילה לאו מדין שליחות הוא, דהא גם שלח ביד חרש שוטה וקטן אם עשו שליחותו בעה"ב חייב, כדאיתא במשנה במעילה דף כ"א, וא"כ נהי דאין שליחות לדבר עבירה ולא חלה שליחות על דבר עבירה, אבל מ"מ יהא חייב במעילה דלא בעינן שליחות, ולא גרע משלח ביד חש"ו דחייב. ומוכח מזה דכל דינא של אין שליח לדבר עבירה לא נאמר בהלכות שליחות ובחלות השליחות דאינה חלה שליחות לד"ע, אלא בהלכות עבירת איסורין ומעשה עבירה, דאין מעשה איסור של אחד חל ומצטרף לגבי השני, **וגם בשליחות אף דאמרינן שלוחו של אדם כמותו, מ"מ הרי צריכינן לחייב את המשלח על מעשה העבירה של השליח, ועל זה נאמרה ההלכה של אשלד"ע, דאין אחד חייב ועובר ע"י מעשה השני.** ואין זה שייך לשליחות, דמדין שליחות באמת היתה שליחות חלה, אלא דגם ע"י דין שליחות לא נוכל לחייב את המשלח. וא"כ שפיר מייתי הגמ' ממעילה ומקשה אין שליח לדבר עבירה, דהא נמצא דאין זה שייך לשליחות, אלא לדין מעשה עבירה ועבירת איסורין דאין אחד חייב ע"י השני ואין מעשה השני מצטרף לו, א"כ אמאי חייב במעילה.

- Who's saying this? /
Who is it directed at?

Not בעל דבר to
make a שליח

- Who's saying this? /
Who is it directed at?

הסבר אחר בגר"ח

חידושי הגר"ח קידושין דף מב עמוד ב

ונראה לומר באופן אחר הא דלא מהני שליחות במצוה, דכל מאי דמהני שליחות הוא רק כשהמשלח בעלים על דבר השליחות, דכל מקור הדין של שליחות הוא מגיטין וקדושין ותרומה **דשם הוא בעלים על דבר השליחות**, כמו שמצינו במילתא דליתא בתנאי ליתא בשליחות דכשאינו יכול להתנות הו' ראייה שהוא לא בעלים על הדבר, וע"כ **במצות שאינו בעלים לא מהני שליחות**, והא דאיתא בשמאי הזקן דמהני שליחות לדבר עבירה אף דאינו בעלים, נראה דזה נתחדש בפסוק דאותו הרגת בחרב בני עמון וכדאיתא בקידושין דף מג. [א"ה, ועי' ברכ"ש קידושין סי' כ שהביא בשם הגר"ח עוד ביאור בזה].

אין שליח לדבר
עבירה

יש שליחות לכל
עבירה

אין שליחות
לעבירות

דברי הרב

אבל העונש לא
עובר מהשליח
למשלח

אין בעלות על
העבירה כדי ליצור
שליחות

התורה לא יצרה
שליחות לעבירות

אוביקטיבי

רק כשיש באמת
דברי הרב

כיון שהשליח חייב.
ואי אפשר לחייב
שתיהן על אותו
עבירה

אין עונשים עוברים
דרך שליחות

הצווי של הבעל בטל
מול הצווי של
"הרב"

שליחות בטעות
(ובטל אפילו שוגג)

כל זמן שהשליח
היה אמור לפרוש
מהאיסור (חוץ
משוגג)

ורק שיכול לטעון
שלא חשב שהשליח
יעשה דבריו

אין שליח לדבר
עבירה

יש שליחות לכל
עבירה

אין שליחות
לעבירות

דברי הרב

אבל העונש לא
עובר מהשליח
למשלח

אין בעלות על
העבירה כדי ליצור
שליחות

התורה לא יצרה
שליחות לעבירות

אוביקטיבי

רק כשיש באמת
דברי הרב

כיון שהשליח חייב.
ואי אפשר לחייב
שתיהן על אותו
עבירה

אין עונשים עוברים
דרך שליחות

גר"ח על שליחות
למצוות

ריטב"א 1

הצווי של הבעל
בטל מול הצווי של
"הרב"

שליחות בטעות
(ובטל אפילו שוגג)

כל זמן שהשליח
היה אמור לפרוש
מהאיסור (חוץ
משוגג)

ורק שיכול לטעון
שלא חשב
שהשליח יעשה
דבריו

גרי"ד מפי השמועה

גר"ח

גר"ח על שליחות
למצוות

ריטב"א 1

(רבינא ב"מ י:)

ריטב"א 2

תוספות

יד רמה, סמ"ע